

CUMHURİYET DÖNEMİNDE BALKAN ÜLKELERİNDEN ANKARA'YA YAPILAN GÖÇLER (1923-1990)

Yusuf SARINAY*

ÖZET

Bu çalışma üç ana bölümden meydana gelmektedir. Çalışmanın birinci bölümünde 1923-1990 yılları arasında Balkan ülkelerinden Türkiye'ye yapılan göçler ele alınmıştır. Bu bölümde Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya ve Romanya'dan yapılan göçlerin sebepleri ve gelen göçmenlerin sayıları ülke ülke ele alınarak genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. İkinci bölümde 1923-1990 yılları arasında Balkan ülkelerinden gelen bu göçmenler içinde Ankara'da iskan edilenlerin sayısı ve geldikleri ülkeler yıllar itibariyle tablo haline getirilerek genel göç içinde Ankara'nın yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Son bölümde ise, Balkan göçmenlerinin geldikleri ülke ve yerleşim birimleri itibariyle Ankara vilayetinde iskan edildikleri ilçe, kasaba ve köyler ile kendilerine tahsis edilen ev, arsa, dükkan, tarla, bağ ve bahçeler ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Balkan ülkeleri, mübadele, göçler, göçmen, Ankara, iskan

MIGRATIONS FROM THE BALKAN COUNTRIES TO ANKARA DURING THE REPUBLICAN PERIOD (1923-1990)

ABSTRACT

This paper titled "Migrations from the Balkan Countries to Ankara During the Republican Period (1923-1990)" consists of three main parts. In first part migrations from the Balkan countries to Turkey between 1923-1990 is discussed. Reasons of migrations from Greece, Bulgaria, Yugoslavia and Romania and number of immigrants according to country were given with a general evaluation in this part. In second part number of immigrants emigrated from the Balkan countries between 1923-1990 and settled in Ankara is given as a chart ac-

* Doç. Dr., T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü. E-posta: ysarinay@gmail.com

cording to country. In this way the role of Ankara in general migration is evaluated. In last part Ankara's districts, towns and villages in which the Balkan immigrants were settled were listed according to country and settlement area. Houses, lands, stores, fields, vineyards and gardens allowed to immigrants were also given in detail in last part.

Key Words: Turkey, Balkan countries, Exchange, migrations, immigrant, Ankara, settlement

Giriş

Osmanlı Devleti'nin savaşlarda yenilmesi ve toprak kaybetmesine paralel olarak başta Balkanlar olmak üzere kaybedilen yerlerde yaşayan Türk ve Müslümanlar, elde kalan bölgelere göç etmeye başlamıştır. Özellikle 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda Balkanlardan ve Kafkaslardan yoğun bir göç hareketi olmuştur. Osmanlı-Rus Savaşından sonra 1912-1913 yıllarında meydana gelen Balkan Savaşları; Osmanlı Devleti'nin yüzyıllardır anavatan olarak gördüğü Rumeli topraklarının büyük bir kısmını kaybederek Anadolu'ya çekilmesiyle sonuçlanmıştır. Balkan Savaşları Rumeli Türklüğü için sabrın, direncin ve tahammülün son sınırı olmuş, Türk ve Müslümanların büyük kitleler halinde Anadolu'ya göç etmesine yol açmıştır. Daha önceki tarihlerde gerçekleşen göçlerde Balkanlardaki yerleşim merkezleri göçmenler için bir sığınak oluştururken, Balkan yenilgisi sonucunda göçmenlerin tek sığınakları Anadolu toprakları olmuştur. Sonuçta Osmanlı-Rus ve Balkan Savaşları gibi felaketler neticesinde 1.500.000 civarında Türk ve Müslüman Osmanlı Devleti döneminde Anadolu ve Doğu Trakya'ya göç etmek zorunda kalmıştır.¹

¹ Geniş bilgi için bkz. Nedim İpek, **Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri (1877-1890)**, Türk Tarih Kurumu Yay. Ankara, 1994; Ahmet Halaçoğlu, **Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri (1912-1913)**, Türk Tarih Kurumu Yay. Ankara, 1994; Justin Mc. Carthy, **Ölüm ve Sürgün: Osmanlı Müslümanlarına Karşı Yürütülen Ulus Olarak Temizleme İşlemi (1821-1922)** Çev. : Bilge Umar, İnkılap Yay. İstanbul, 1998; H. Yıldırım Ağanoğlu, **Osmanlı'dan Cumhuriyete Balkanların Makûs Talihi Göç**, Kum Saati Yay. İstanbul, 2001. ss. 1-272; Bilal N. Şimşir **Rumeliden Türk Göçleri, C.I-III**, TTK Yayınları, Ankara, 1989; Musa Gürbüz-Ayşe Özkan "**Bosna-Hersek'ten Anadolu'ya Göçler**" **Uluslararası Suçlar ve Tarih Dergisi**, Sayı:2 (2006), s.151-187.

Balkanlardan Osmanlı Devletinin son zamanlarında hızlanan göç hareketleri, Cumhuriyetin ilk yıllarında yoğunluk kazanmış, mübadele, serbest ve iskanlı göç ile zaman zaman da iltica şeklinde devam eden bu göçler günümüze kadar sürmüştür.

Bu çalışmada 1923-1990 yılları arasında Balkan ülkelerinden Türkiye'ye yapılan göçler genel esasları ile değerlendirildikten sonra Ankara'ya gelen Balkan göçmenlerinin sayısı, geldikleri ülkeler ile Ankara'da iskân edildikleri yerleşim birimleri, kendilerine tahsis edilen bina, tarla, bağ ve bahçelerin miktarı ve bölgenin sosyo-ekonomik yapısına etkileri değerlendirilecektir.

BALKAN ÜLKELERİNDEN TÜRKİYE'YE GÖÇLER

Osmanlı Devleti'nin tarihi mirası üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti pek çok açıdan olduğu gibi, göç meselesini de Osmanlı'dan devralmak zorunda kalmıştır. Nitekim cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Türkiye'ye göçler başlamıştır. Bu göçmenlerin ezici bir çoğunluğunu Türkiye'yi anavatan olarak gören Balkan ülkelerinden gelen Türkler oluşturmaktadır.

a) Yunanistan

Cumhuriyet döneminde ilk ve en yoğun göç; Lozan'da Türkiye ile Yunanistan arasında 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan "Türk ve Rum Ahali Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol"² çerçevesinde yapılan zorunlu mübadele ile gerçekleşmiştir. On dokuz madde ve bir protokolden oluşan bu sözleşmeye göre; Türkiye'deki Ortodoks Rumlar ile Yunanistan'daki Müslümanlar 1 Mayıs 1923 tarihinden itibaren zorunlu mübadeleye tabi tutulacaktı. Ancak sözleşmenin ikinci maddesi ile İstanbul Rumları ve Batı Trakya Türkleri mübadele kapsamı dışında tutulmuştur. Üçüncü madde ile 18 Ekim 1912 tarihinden sonra göç edenler veya göç etmesi gerekenler göçmen olarak nitelendirilerek mübadele kapsamına alınmıştır. Ayrıca,

² Metin için bkz. İsmail Soysal; **Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları (1920-1945)** C.I. Ankara, 1983. S. 177-183

mübadele edileceklere hiçbir engel çıkarılmayacak her iki toplumun mülkiyet haklarına hiçbir zarar verilmeyecekti.

Ancak mübadelenin uygulanmasında bazı gerginlikler yaşanmıştır. Çünkü daha mübadele uygulamasını beklemeden Yunanistan'da Türklerin elindeki emlaklara el koymalar ve kısa zamanda ülkeyi terk etmeleri için baskılar yapılmaya başlanmıştır. Bu baskılar Türk Kamuoyu ve TBMM'nde sert tepkilerle karşılanmıştır³. Yunanistan'ın tavrı Türkiye'nin göçmenleri getirme işinde hızlı davranması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu sebeple Türkiye göçmenlerin nakli, barınma ve beslenme sorunları ile iskân edilecek yerleri planlamak ve uygulamak amacı ile 13 Ekim 1923 tarihinde Mübadele, İmar ve İskân Vekâletini kurmuş⁴; 8 Kasım 1923 tarihinde de Mübadele, İmar ve İskân Kanunu çıkarmıştır⁵. Ayrıca, Türkiye'ye gelecek mübadillerin çiftçi, bağcı, tütüncü ve zeytinci gibi meslek gruplarına bağlı olarak gelecekleri ve yerleştirilecekleri yerler ana hatları ile planlanmıştır. Bu planlamaya göre göçmen sayısı 395.000 olarak tahmin edilmekteydi⁶.

Sözleşme gereği Muhtelif Mübadele Komisyonu'nun kurulmasına paralel olarak Kasım 1923'de karşılıklı olarak mübadele işlemlerine başlamıştır. Mübadele'nin ilk bir yılında Türkiye'ye 370.000 Türk getirilmiştir⁷. 1925 yılının ortalarına kadar devam eden mübadele sonucu Türkiye'ye 456.720 göçmen gelmiştir⁸. Bu rakama mübadele edilmeyi beklemeden sığınmacı olarak Türkiye'ye gelen 50.000'e yakın göçmeni de eklersek Türkiye'ye gelen göçmenlerin

³ İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde yapılan mitinglerde ve TBMM'nde aynı baskının Türkiye'deki Rumlara da uygulanması gündeme gelmiştir. Kemal Arı, **Büyük Mübadele, Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925)** İstanbul, 1995. S. 21-22.

⁴ **Resmî Ceride**, Sene: 1 Sayı: 35 (18 Ekim 1923)

⁵ **Düstur**, III. Tertip. C.5 S. 407-410

⁶ Ayrıca göçmenlerin iaşeleri, misafir edilmeleri, sevk ve iskânları hakkında talimatnameler de hazırlanmıştır. Geniş bilgi için bkz. **İskân Tarihçesi**, Hamit Matbaası, İstanbul, 1932. s.18; Arı; **a.g.e.** s.52-53.

⁷ Arı; **a.g.e.** s.91-92.

⁸ Arı; **a.g.e.** s.92.

sayısının 500.000'e ulaştığı söylenebilir⁹. Buna karşılık mübadeleden önce ve mübadele sonrası Yunanistan'a giden Ortodoksların sayısı 1.104.206 kişidir¹⁰.

Türkiye'ye mübadele ile gelen göçmenler önceden belirlenen iskan bölgelerindeki emval-i metrukelere yerleştirilmiş, bunların kafi gelmediği yerlerde yeni köyler kurulmuştur. Ayrıca mübadillerin kısa zamanda üretici hale getirilmesi amacıyla ailelere tarla, tütün arazisi, bağ, bahçe, zeytinlik ve portakallık gibi arazi tahsisleri de yapılmıştır¹¹.

Bu arada mübadele sözleşmesinin ikinci maddesinde geçen "etablis" kavramının taraflarca farklı yorumlanmasından kaynaklanan sorunlar sebebiyle Türk-Yunan ilişkileri oldukça gerginleşmiştir¹². Bu dönemde Yunan hükümeti mübadele dışında tutulan Batı Trakya'daki Türklerin arazi ve evlerine el koyarak buralara Türkiye'den gelen mübadil Rumları yerleştirmeye başlamıştır¹³. Yunan baskıları üzerine Batı Trakya Türklerinde de göç eğilimi başlamıştır. Bunun üzerine; Bakanlar Kurulu 4 Kasım 1923 tarihinde yaptığı toplantıda; "... Garbi Trakya Müslümanlarının mahallerinde kalmaları katiyen mültazem olduğuna ve bunun temini için hatta mezalimden kaçıp gelenlerin bile memleketimiz dahiline kabul edilmemeleri" kararını almıştır¹⁴. Ancak bu karardan önce Yunanistan ve Bulgaris-

⁹ Arı, a.g.e. s.92; Geray, Mübadillerin sayısını 384.000 olarak vermektedir. Cevat Geray, **Türkiye'den ve Türkiye'ye Göçler ve Göçmenlerin İskanı, (1923-1961)**, Ankara, 1961. s.11; **İskân Tarihçesi**, s.137'de mübadil sayısı 499.239 olarak verilmektedir.

¹⁰ Stephen P. Ladas, *The Exchange of Minorities of Bulgaria, Greece and Turkey*, New York, 1932. s. 644'den naklen Murat Hatipoğlu, **Yakın Tarihinde Türkiye ve Yunanistan (1923-1954)** Ankara, 1997, s. 326.

¹¹ Arı, a.g.e. s. 130-142; Geray, a.g.e. Ek Tablo: 5; Başlangıçta gayri mübadil olarak gelen göçmenlere borçlanma karşılığı mal verilirken, "bir hayli nüfusa muhtaç olan memleketimize ecebî diyarlardan gelmiş olanlar hakkında... muafiyet temini hudutlarımız haricinde kalanların iltihakını teşvik ve tesri noktasından faydeli olacağı..." gerekçesiyle onlara da bedelsiz emval verilmiştir. **İskân Tarihçesi**, s. 128-129, 137.

¹² Geniş bilgi için bkz. Yusuf Sarınoy, "*Türk-Yunan İlişkilerinde Mübadele Sorunu*" **Atatürk 4. Uluslararası Kongresi**, 25-29 Ekim 1999, C.I, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2000, s. 667-690; Hatipoğlu, a.g.e., s. 45-77.

¹³ Hatipoğlu, a.g.e. s. 50.

¹⁴ **Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)030.18.1.08.39.9.**

tan'ın baskı ve zulmünden dolayı iltica edenler ile Batı Trakya'da Türkiye lehine faaliyet gösterdiklerinden dolayı "Milas" adasına sü-rülen esir değişimi ile Türkiye'ye gelen aile reislerinin Batı Trakya'da kalan aile fertlerinin Yunanistan'da bırakılması uygun görülmediğinden 7 Aralık 1925 tarihinde yapılan Bakanlar Kurulu toplantısında bunların Türkiye'ye getirilmelerine karar verilmiştir¹⁵. Ayrıca Bulgaristan tarafından yapılan baskılar sebebiyle yurtlarında barınamayacak derecede perişan bir halde kalan Bulgaristan'ın Batı Trakya aksamında yaşayan Müslümanların da Türkiye'ye göçlerine Bakanlar Kurulu'nun 20 Mart 1927 tarihli toplantısında karar verilmiştir¹⁶. Ancak Yunan yönetiminin baskı ve zulüm politikasının daha sonraki yıllarda devam etmesi sebebiyle Batı Trakya'dan Türkiye'ye göçler devam etmiştir. Bu çerçevede 1960 yılına kadar 23.788 göçmen Türkiye'ye gelmiştir. 1960-1980 yılları arasında iltica veya Türkiye'de ikamet etmekte iken Yunan yönetimi tarafından vatandaşlıktan atıldıkları için Türkiye'de "haymatlos" olarak kalan Batı Trakya Türkününün 20.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. 12 Eylül 1980 Askeri Yönetimi döneminde Haymatlos olarak Türkiye'de yaşayan 8.000 civarındaki Batı Trakya Türkü vatandaşlığa alınmıştır. 1980'den sonra da Batı Trakya'dan 200 civarında iltica olmuş, birkaç bin de Türkiye'de pasaportla ikamet ederken Yunanistan tarafından vatandaşlıktan atılanlar olmuştur¹⁷. Sonuç olarak, 1923-1990 yılları arasında Yunanistan'dan mübadil, göçmen ve iltica şeklinde Türkiye'ye gelen göçmenlerin sayısının 550.000 civarında olduğunu söylemek mümkündür.

b) Bulgaristan

Osmanlı döneminde olduğu gibi, Cumhuriyet döneminde de Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçler devam etmiştir. Türkiye'de Cumhu-

¹⁵ BCA.030.18.1.1.08.39.09.

¹⁶ BCA.030.18.1.1/23.18.16.

¹⁷ Geniş bilgi için bkz. Halit Eren, "Cumhuriyet Döneminde Göç ve İltica" **Tarih Boyunca Türklerde İnsani Değerler ve İnsan Hakları (Yüzyılımız ve Türkiye Cumhuriyeti)**, Üçüncü Kitap, İstanbul, 1993, s. 379-380; Ağanoğlu, **a.g.e.** s.308-309.

riyetin ilan edildiği 1923 yılından itibaren Bulgaristan Türkler üzerindeki baskıları artırmış, Türkler de Anavatan'a göç etmeye başlamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında meydana gelen bu göçü düzenlemek amacıyla 18 Ekim 1925 tarihinde Ankara'da Türk-Bulgar İkamet Sözleşmesi imzalanmıştır¹⁸. Bu sözleşmeye göre; Bulgaristan'da yaşayan Türklerin isteğe bağlı göçlerine engel olunmayacak, göçmenler taşınabilen mal ve hayvanlarını beraberlerinde getirebileceklerdi. Ayrıca taşınmaz mallarını da serbestçe satabileceklerdi. Bu anlaşma ile beraber Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçler belirli bir düzene girmiş, yılda ortalama 10.000 kişi göç etmiştir. 1923-1933 yılları arasında Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelen göçmenlerin sayısı 101.507 olmuş, Bulgaristan'da 1934'ten itibaren Kral Boris'in diktatörlüğü döneminde Türkiye'ye yönelik göçlerin yıllık oranı 1935 ve 1938'de 20.000'i aşmıştır¹⁹. 1939 yılına kadar göçmen sayısı 198.688 kişiyi bulmuştur²⁰.

1930'ların başından itibaren Bulgaristan'ın yanı sıra Romanya ve Yugoslavya'dan da göçlerin artması üzerine Türkiye; 14 Haziran 1934 tarihinde göçmenlerin kabul ve iskanlarını düzenlemek amacıyla iskan kanunu çıkarmıştır²¹.

İkinci Dünya Savaşı ve savaşı takip eden yıllarda Bulgaristan'ın yurt dışına çıkışları büyük oranda yasaklaması ve Türklere göç için pasaport vermemesi sebebiyle Türkiye'ye göçler oldukça azalmıştır. Nitekim 1940-1949 yılları arasında Türkiye'ye 21.353 Bulgaristan Türkü göç etmiştir²².

Bulgaristan'da 1944 yılında komünist rejimin iktidara gelmesiyle Türkler üzerinde baskılar artmıştır. Bu durum Bulgaristan'daki Türk-

¹⁸ Metin için bkz. Soysal, **a.g.e.** s. 260-263

¹⁹ Hikmet Öksüz, "İkili İlişkiler Çerçevesinde Balkan Ülkelerinden Türkiye'ye Göçler ve Göç Sonrası İskan Meselesi" (1923-1938) **Atatürk Dergisi**, Atatürk Üni. Yay. C.III, Sayı:1 (Mayıs 2000), s. 178-179.

²⁰ Bilal N. Şimşir, **Bulgaristan Türkleri**, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, 2009, s. 229.

²¹ Bu kanun ile Türkiye göçmenlerden Türk soyundan olmak veya Türk kültürüne bağlı olmak şartlarını da aramaktadır. Metin için bkz. **Resmi Gazete**, Sayı:2733, 21 Haziran 1934.

²² Şimşir, **y.a.g.e.** s. 230

lerin Türkiye'ye göç arzularını büsbütün kamçulamıştır. Nitekim 1950 yılına girildiği zaman Türk azınlığı, bir taraftan Bulgar makamlarından pasaport talep ederken, diğer yandan Türkiye'ye göç için Cumhurbaşkanı İnönü'ye, Bulgaristan'daki Türk temsilciliklerine mektup ve dilekçeler göndererek kendilerinin Türkiye'ye kabul edilmelerini talep ederek, her iki devleti göç konusunda zorlamaya başlamışlardır²³. 10 Ağustos 1950 tarihinde Türkiye'ye bir nota veren Bulgaristan Türkiye'ye göç etmek isteyen 250.000 Türkün üç ay içinde Türkiye'ye kabul edilmesini istemiştir. Bulgaristan'la anlaşarak yıllık belli kontenjanlara ve programa göre Bulgaristan Türklerini ülkesine almak isteyen Türkiye, Bulgaristan'a verdiği karşı notada Türk azınlığın göçü konusunu 1925 tarihli ikamet sözleşmesi çerçevesinde müzakere edebileceğini belirtmiştir²⁴. Karşılıklı nota alışverişlerinin yaşandığı, Türk-Bulgar ilişkilerinin bu sıkıntılı dönemde 1950-1951 yıllarında Türkiye'ye 154.393 Türk göç etmiştir²⁵.

Bu göç olayından sonra Bulgaristan Türkiye'ye göç etmeyi yasaklamış, ancak 22 Mart 1968 tarihinde iki ülke arasında imzalanan "Yakın Akriba Göçü Antlaşması" ile göçler tekrar başlamıştır. 1979 yılına kadar Türkiye'ye 130.000 göçmen gelmiştir²⁶.

Yüzyıl süren göçlere rağmen Bulgaristan'da Türk nüfusunun varlığını devam ettirmesi üzerine, ülkesindeki Türk azınlığı bir tehdit olarak gören Bulgar yönetimi; 1984 yılından itibaren "İsim Değiştirme ve Bulgarlaştırma" kampanyası ile Türk azınlığı toptan yok etmeyi amaçlayan bir baskı ve asimilasyon kampanyası başlatmışlardır.

²³ Bayram Akça, "1945-1990 Türk Bulgar İlişkileri ve Bu Dönemde Muğla Vilayetine İskan Edilen Bulgaristan Muhacirleri" AAMD, C.XXIV, Sayı:70 (Mart 2008), s. 77; Şimşir, **y.a.g.e.**, s.232-238.

²⁴ Cengiz Hakov, "Bulgaristan Türklerinin Göçmenlik Serüveni" **Türkler**, C.20, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s. 372-373; Şimşir, **y.a.g.e.**, s. 239-241.

²⁵ Geray, **a.g.e.**, Tablo:4. Bu dönemde 212.150 kişiye Bulgaristan'dan Türkiye'ye giriş vizesi verilmiştir. Şimşir, **y.a.g.e.** s. 242,246.

²⁶ Bazı kaynaklarda bu dönemde 120.000 kişinin geldiği belirtilmektedir. Ömer E. Lütem, **Türk-Bulgar İlişkileri**, C.I, Asam Yayınları, Ankara, 2000, s. 81; Ercüment Konukman, **Tarihi Belgeler Işığında Büyük Göç ve Anavatan**, Ankara, 1990, s. 45; Ancak Şimşir, **y.a.g.e.** s. 455'de bu göç edenlerin sayısını 130.000 olarak vermektedir.

Bu kampanyada; zorla Türk adları Bulgar adı ile değiştiriliyor, Türklerin benlikleri siliniyor, hatta mezarlıklar dahi yıkılıyor, direnen Türkler öldürülüyordu²⁷. Bu durum karşısında Türkler Bulgaristan'a sorunun görüşmeler yoluyla çözülmesini ve bu amaçla bir göç antlaşması imzalanabileceğini bildirdi. 1989 yılına kadar Türkiye'nin teklifini reddeden Bulgaristan 1989 yılında Türk azınlığı topluca göçe zorlamıştır²⁸. Mayıs 1989 tarihinde başlayan bu göçle Mayıs 1990'a kadar yani bir yıl içinde Türkiye'ye 345.960 Türk göç etmek zorunda kalmıştır. Bu göçmenlerin 133.272'si Todor Jivkov'un istifa etmesi üzerine Bulgaristan'daki haklarını tekrar elde etmek amacıyla geri dönmüş, 212.698'i Türkiye'de kalmıştır²⁹. Ancak Bulgaristan'da 1999-2002 yıllarında yapılan düzenlemelerle Türkiye'ye göç eden Bulgaristan doğumlu kişilere tekrar vatandaşlık hakkı verilmiştir³⁰. 1923-1990 yılları arasında Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelen Türk göçmenlerin sayısı 717.122'dir³¹.

c) Yugoslavya

Cumhuriyet döneminde Türkiye'ye yoğun göçlerin olduğu bir diğer ülke de Yugoslavya olmuştur. Mali, sosyal, dini ve milli sebeplerle³² Yugoslavya'dan yapılan göçlerin büyük çoğunluğunun serbest göçmen olması sebebiyle devlet yardımının çok az yapılması ve göçlerin Türk kamuoyunda yeterince ilgi görmemesi sebebiyle Şerafet-

²⁷ Geniş bilgi için bkz. Lütem, **a.g.e.**, s. 173-184; 439-470.

²⁸ Todor Jivkov Bulgar Komünist Partisi Politbüro toplantısında "mümkün olduğu kadarıyla Bulgaristan Türklerini Türkiye'ye göç ettirmezsek, Bulgaristan er geç yeni bir Kıbrıs'a dönüşecektir" demiştir. Hakov, **a.g.m.** s. 375.

²⁹ Şimşir, **a.g.e.** s. 444; Konukman, **a.g.e.**, s. 71.

³⁰ Bu düzenlemelerden sonra çifte vatandaşlık da alan Türklerin ne kadarının Bulgaristan'a tekrar yerleştiği bilinmemektedir. Nurcan Özgür Baklavacıoğlu, "Bulgaristan Göçmenlerinin Gündeminde Mülkiyet, Vatandaşlık, Sosyal Güvenlik Sorunları ve Siyasal Temsilin Önemi" **Geçmişten Günümüze Asimilasyon Zorunlu Göç Anma Etkinlikleri**, 26-27 Aralık 2009-İzmir, s. 112-113.

³¹ 1989 göçü sonrasında Bulgaristan'a geri dönen 133.272 kişi bu rakama dahil edilmiştir.

³² Sabahattin Zaim, "Yugoslavya'dan Türk Muhaceratı" **Türk Yurdu**, Yıl:49, Sayı: 278 (Kasım-1959), s. 18-19.

tin Yücelden bu göçleri “Yugoslavya’dan Sessiz Türk Göçü” olarak adlandırmaktadır³³.

1923-1933 yılları arasında Yugoslavya’dan 108.179 serbest göçmen gelmiştir³⁴. İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında göçün yönetim tarafından yasaklanması sebebiyle göçler oldukça azalmış, 1934-1949 yılları arasında 3.139 kişi gelmiştir³⁵.

1950’li yıllardan itibaren Yugoslavya’dan tekrar serbest göçmen gelmeye başlamıştır. 1952 yılında başlayan ve giderek artan bir yoğunlukta devam eden bu göçlerde tamamı serbest göçmen olmak üzere 1950-1958 yılları arasında 104.373 olan göçmen sayısı³⁶ 1967 yılına kadar 175.392’ye ulaşmıştır³⁷.

Yugoslavya’dan göçlerin 1967 yılından sonra da devam ettiğini belirten Yusuf Hamza’ya göre 1952-1975 yılları arasında yaklaşık 296.000 kişi Türkiye’ye göç etmiş, 1990’ların ortalarında bu sayı 350.000’e ulaşmıştır³⁸. Bu rakamlara göre 1923-1975 yılları arasında Türkiye’ye gelen Yugoslavya göçmenlerinin sayısı 407.318 olmakta, 1990’ların ortalarına kadar 461.318’i bulmaktadır. Halit Eren de 1967 yılından itibaren göçlerin peyderpey devam ettiğini Cumhuriyet döneminde Yugoslavya’dan gelen toplam göçmen sayısının 500.000’i geçtiğini belirtmektedir³⁹.

Yugoslavya’nın parçalanmasından sonra Makedonya, Kosova ve Bosna-Hersek’te meydana gelen olaylar sebebiyle Türkiye’ye göçler devam etmiştir.

³³ Şerafettin Yücelden, “Yugoslavya’dan Sessiz Türk Göçü” **Türk Dünyası Dergisi**, Sayı: 11, Yıl: 1968, s. 12-16’dan naklen Ağanoğlu, **a.g.e.** s. 328.

³⁴ Eren, **a.g.m.** s. 380; Ağanoğlu, **a.g.e.** s. 320.

³⁵ Geray, **a.g.e.** Ek Tablo:2; Ağanoğlu, **a.g.e.** s. 320

³⁶ Zaim, **a.g.e.** s.20.

³⁷ Şerafettin Yücelden, “Yugoslavya Türkleri” **Türk Dünyası El Kitabı**, Türk Kültürünü Araştırma Ens. Yay., Ankara, 1976, s. 1094.

³⁸ Yusuf Hamza, “Makedonya’da Türk Sorunu” **Birlik Gazetesi**, 1 Ağustos 1996, Üsküp’den naklen Halim Çavuşoğlu, “Yugoslavya-Makedonya Topraklarından Türkiye’ye Göçler ve Nedenleri” **Bilgi**, Sayı:41 (Bahar-2007), s.136.

³⁹ Halit Eren, “Balkanlarda Türk ve Diğer Müslüman Toplulukları ve Göç Olgusu” **Balkanlar**, Ortadoğu ve Balkan İncelemeleri Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993, s. 296.

d) Romanya

Cumhuriyet döneminde Romanya'dan da önemli miktarda göçler olmuştur. Romanya'dan ilk göç dalgası 1923-1938 yılları arasında gerçekleşmiş, bu dönemde 75.771 iskanlı, 38.009 serbest olmak üzere toplam 113.710 Türk Türkiye'ye göç etmiştir. Bu göçmenlerin 61.570'i 4 Eylül 1936 yılında Türkiye ile Romanya arasında imzalanan Dobruca'daki Türk ahalinin Türkiye'ye göçmesini düzenleyen anlaşma çerçevesinde gelmişlerdir. Bu anlaşmaya göre; Dobruca'da yaşayan Türkler beş yıl içinde Türkiye'ye tamamen göçürülmüş olacaktı. Ancak yaklaşan İkinci Dünya Savaşı sebebiyle anlaşma tam olarak uygulanamamıştır⁴⁰. Romanya'dan 1939-1960 yılları arasında 3.576'sı iskanlı, 4.055'i serbest olmak üzere 7.631 göçmen gelmiştir. Böylece Romanya'dan Türkiye'ye gelen göçmenlerin sayısı 121.341'e ulaşmıştır⁴¹.

ANKARA'YA YERLEŞTİRİLEN BALKAN GÖÇMENLERİ (1923-1990)

Cumhuriyet döneminde mübadele, serbest ve iskanlı göçmen ile zaman zaman da iltica etmek suretiyle Balkan ülkelerinden Türkiye'ye 1.750.000 civarında göçmen gelmiştir⁴². Bu göçmenlerin 1.204.205'i 1923-1960 yılları arasında gelmiştir⁴³. Geriye kalan 344.000 göçmen ise 1961-1990 yılları arasında Türkiye'ye gelmiş

⁴⁰ Ağanoglu, a.g.e. s. 332-333.

⁴¹ Geray, a.g.e. Ek Tablo:2; Müstecib Ülkusal, "Romanya Türkleri" **Türk Dünyası El Kitabı**, Türk Kültürünü Araştırma Ens. Yay., Ankara, 1976, s.1083

⁴² Bu göçmenlerin ülkelere göre dağılımı şöyledir: Yunanistan 550.000, Bulgaristan 717.122 (1989 göçü sonrasında Bulgaristan'a geri dönen 133.272 kişi bu rakama dahil edilmemiştir.), Yugoslavya 350.000 (Yugoslavya'dan 1923-1967 arası gelen göçmen sayısı 286.318'dir. Ancak Halit Eren 1990'lara kadar gelen göçmen sayısını 500.000 olarak vermektedir. Eren, Balkanlarda Türk ve ... 5.296; Yusuf Hamza 1952-1975 arası yaklaşık 296.000, 1990'ların ortalarına kadar 350.000 kişinin göç ettiğini belirtmektedir. Bu rakamlara göre Yugoslavya göçmenlerinin sayısı 1923-1990 arasında 461.318'i bulmaktadır. Hamza a.g.m. nakleden Çavuşoğlu a.g.m. s.136. bu sebeple Yugoslavya göçmenlerinin sayısı ortalama 350.000 olarak kabul edilmiştir.), Romanya 121.341. Romanya'dan 1960 sonrası göçmen gelip gelmediği tespit edilememiştir.

⁴³ Geray, a.g.m. s. 11, Tablo IV.

olup, çoğunluğunu (212.688 kişi) 1989 göçü ile Bulgaristan'dan gelen Türkler oluşturmaktadır.

Misak-ı Milli sınırları içinde homojen bir millet oluşturmayı amaçlayan Türkiye; nüfus yoğunluğunu artırmada bu göçleri politik bir metod olarak teşvik dahi etmiştir⁴⁴.

Böyle bir anlayış içinde hareket eden Türkiye, başta mübadele olmak üzere, ülkemize gelen göçmenlerin yerleştirilmelerinde belirli bir iskan politikası tespit etmiştir. İskan politikasının belirlenmesinde öncelikle, mübadele ile Türkiye'yi terk eden Rumların hatta Ermenilerin geride bırakmış oldukları emval-i metrukenin yoğun olarak bulunduğu bölgeler göçmenlerin yerleşim alanlarının tespitinde esas alınmıştır. Nitekim Mübadele, İmar ve İskan Vekaleti 1923 yılında bütün vilayetlere yazı yazarak; "a. Mıntıkada ne tür tarımla uğraşılmaktadır? b. Ne kadar emval-i metruke vardır? c. Kaç emval-i metruke hanesi boştur? Ne kadarı boşaltılabilir? d. Emval-i metruke arazisinin miktarı nedir?" şeklindeki sorulara cevap verilmesini istemiştir⁴⁵. Bu sorulara verilen cevaplar çerçevesinde mübadil göçmenlerin iskan edilecekleri yerler ana hatları ile planlanmıştır. Bu planlamada esas konumunu teşkil eden Ankara vilayeti yer almaktadır⁴⁶. Diğer taraftan göçmenlerin geldikleri iklim ve arazi şartları ile Trakya vilayetlerinin nüfus yoğunluğunun artırılmasının stratejik açıdan uygun görülmesi ihtimali de iskan politikasının belirlenmesinde etkili olan diğer faktörler olmuştur.

Yukarıda belirtilen faktörlere bağlı olarak belirlenen iskan politikası çerçevesinde 1923-1960 yılları arasında ülkemize gelen mübadil ve göçmenlerin büyük bir bölümünün Trakya, Marmara ve Ege bölgesine yerleştirildikleri görülmektedir. En çok göçmen yerleştirilen

⁴⁴ **İskan Tarihçesi**, s. 128-129, 137.

⁴⁵ Yunanistan'da Muhtelif Mübadele Komisyonu'nda görev yapan Türk Murahhas Heyeti'ne de mübadele ile Türkiye'ye geleceklerin hangi şehirlerden kaç kişi geleceği, vaziyetleri ve meslekleri sorulmuştur. Arı, **a.g.e.** s.49-51.

⁴⁶ **İskan Tarihçesi**, s. 18.

vilayetler Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, İstanbul, İzmir, Bursa, Balıkesir, Kocaeli, Samsun, Çanakkale, Manisa olmuştur⁴⁷.

1923-1960 yılları arasında Ankara'nın da dahil olduğu İç Anadolu bölgesine 130.000 civarında göçmen yerleştirilmiştir. İç Anadolu Bölgesi'nde en çok göçmen alan yerler Niğde, Kayseri, Çorum, Konya, Yozgat, Sivas ve Eskişehir vilayetleridir⁴⁸. İklim ve tabiat şartları bakımından göçmenlerin geldikleri bölgelere çok fazla benzemeyen bu vilayetlerin seçiminde; Niğde, Kayseri, Konya gibi yerlerden mübadele ile Yunanistan'a Ortodoksların gitmesi⁴⁹ ayrıca Sivas, Kayseri ve Yozgat'tan tehcir sonucu Ermenilerin ayrılmış olması ve bu bölgelerdeki tarıma elverişli arazilerin bulunmasının rol oynamış olabileceği değerlendirilmektedir.

Milli Mücadele'nin merkezi olan ve 13 Ekim 1923 tarihinde Başkent ilan edilen Ankara'ya 1923-1960 yılları arasında iskan edilen Balkan göçmenlerinin sayısı ve geldikleri ülkeler şöyledir:

Ankara Vilayetinde İskan Edilen Balkan Göçmenleri (1923 – 1960)⁵⁰

Yılı	Geldiği Yer	Yerleştirilen Yer	Aile	Nüfusu
1924-1928	Yunanistan	Ankara Merkez	185	925
1926	Romanya	Polatlı	53	267
1928	Bulgaristan	Etimesgut	50	300
1936	Bulgaristan	Haymana	210	785
1929	Bulgaristan	Polatlı	45	248

⁴⁷ Geray, **a.g.e.** s. 30-31. Tablo: XV, Ek tablo: 5

⁴⁸ Geray, **y.a.g.y.**

⁴⁹ Mübadele ile Niğde'den 17.941, Kayseri'den 8.540, Konya(Aksaray dahil) 10.818 kişi Yunanistan'a gitmiştir. **BCA.030.10.124.885.4.**

⁵⁰ **BCA, 271 V 06 1, 2, 3, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 26, 28, 31, 34, 36, 37, 39, 45, 50, 69 / Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 1, 2, 3, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 26, 28, 31, 34, 36, 37, 39, 45, 50, 69.** Ankara'ya ait 71 adet iskan defteri bulunmaktadır. Balkan göçmenlerinin kaydedildiği 32 adet defterin haricinde kalan 4, 6, 8, 10 ve 71 numaralı defterlerde yurt içi göçmenlerin kayıtları tutulmuştur. 20 numaralı defter Afganistan'dan gelen göçmenlerle ilgilidir. Geriye kalan defterler ise kullandığımız defterlerin mükerrer veya temize çekilmiş nüshalarıdır.

1936-1938	Romanya	Sincan	100	411
1938	Romanya	Yenikent	5	22
1940	Bulgaristan	Ankara Merkez	6	8
1940	Yugoslavya	Ankara Merkez	4	5
1940	Romanya	Ankara Merkez	1	1
1941	Bulgaristan	Ankara Merkez	9	11
1941	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	1
1941	Romanya	Ankara Merkez	2	2
1942	Bulgaristan	Ankara Merkez	12	18
1942	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	3
1942	Yunanistan	Ankara Merkez	1	3
1943	Bulgaristan	Ankara Merkez	4	7
1943	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1944	Bulgaristan	Ankara Merkez	10	16
1944	Romanya	Ankara Merkez	3	4
1945	Bulgaristan	Ankara Merkez	6	7
1945	Romanya	Ankara Merkez	3	3
1945	Yunanistan	Ankara Merkez	2	2
1946	Bulgaristan	Ankara Merkez	10	29
1946	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1947	Bulgaristan	Ankara Merkez	10	20
1947	Yugoslavya	Ankara Merkez	4	5
1947	Yunanistan	Ankara Merkez	2	8
1947	Romanya	Ankara Merkez	1	1
1948	Bulgaristan	Ankara Merkez	6	12
1948	Yugoslavya	Ankara Merkez	12	12
1948	Yunanistan	Ankara Merkez	7	25
1948	Romanya	Ankara Merkez	1	1
1949	Bulgaristan	Ankara Merkez	4	7
1949	Yunanistan	Ankara Merkez	6	6
1949	Arnavutluk	Ankara Merkez	1	1

1950	Bulgaristan	Ankara Merkez	7	13
1950	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	1
1950	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1950	Bulgaristan	Polatlı	91	366
1951	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1951	Yugoslavya	Ankara Merkez	3	5
1951	Yunanistan	Ankara Merkez	6	12
1951	Bulgaristan	Kızılcahamam	47	208
1951	Bulgaristan	Kırıkkale	75	301
1951	Bulgaristan	Polatlı	155	661
1951	Bulgaristan	Halkavun (Kazan)	29	145
1950/1951	Bulgaristan	Ankara/Merkez	226	758
1950/1951	Bulgaristan	Beypazarı	47	212
1950/1951	Bulgaristan	Bağlum	31	98
1950/1951	Bulgaristan	Etimesgut	49	176
1950/1951	Bulgaristan	Keçiören	3	10
1950/1951	Bulgaristan	Çankaya	53	217
1950/1951	Bulgaristan	Ayaş	56	281
1950/1951	Bulgaristan	Kalecik	49	240
1950/1951	Bulgaristan	Haymana	341	1362
1950/1951	Bulgaristan	Keskin	63	284
1950/1951	Bulgaristan	Şerefli Koçhisar	70	375
1950/1951	Bulgaristan	Bala	49	206
1950/1951	Bulgaristan	Çubuk	67	305
1950/1951	Bulgaristan	Nallıhan	33	140
1952	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	5
1952	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	2
1952	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1952	Bulgaristan	Polatlı	10	35
1953	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1953	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	4

1953	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1953	Bulgaristan	Polatlı	8	26
1954	Yugoslavya	Ankara Merkez	45	163
1954	Yunanistan	Ankara Merkez	1	5
1954	Bulgaristan	Polatlı	20	100
1955	Yugoslavya	Ankara Merkez	123	522
1955	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1955	Yunanistan	Ankara Merkez	4	16
1956	Yugoslavya	Ankara Merkez	164	404
1956	Yunanistan	Ankara Merkez	2	2
1956	Bulgaristan	Polatlı	1	5
1957	Yugoslavya	Ankara Merkez	151	497
1957	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1957	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1958	Yugoslavya	Ankara Merkez	87	363
1958	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1959	Yugoslavya	Ankara Merkez	33	134
1959	Yunanistan	Ankara Merkez	2	2
1960	Yugoslavya	Ankara Merkez	21	57
1960	Yunanistan	Ankara Merkez	1	1
1960	Romanya	Ankara Merkez	1	1
TOPLAM			3016	11,907

1923-1960 yılları arasında Balkan ülkelerinden Türkiye'ye 1.204.205 göçmen gelmiş olmasına rağmen, yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi aynı dönemde Ankara'da 11.701 Balkan göçmeni iskan edilmiştir⁵¹. Bunun genel göçe oranı % 0.9'dur. Başkent olması sebebiyle gerek kamu kurumlarının kurulması, gerekse yoğun bir

⁵¹ Bu sonuç, Ankara'ya ait iskan defterlerindeki kayıtlardan elde edilmiştir. Geray, a.g.e. s. 30 tablo XV'de 1923-1960 yılları arasında Ankara'ya 10.560 göçmen yerleştirildiğini belirtmektedir.

iç göç olarak Cumhuriyet döneminde hızla büyüyen Ankara'ya Balkan ülkelerinden gelen göçmenlerin oldukça düşük oranda iskan edildikleri görülmektedir. Bu durumu Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren, devletin Balkan göçmenlerine yönelik iskan politikasını belirlerken Ankara'nın ilk tercihler arasında yer almamasıyla da izah etmek mümkündür. Nitekim Cumhuriyet döneminde ilk büyük göçün yaşandığı Türk-Yunan mübadelesi ile Türkiye'ye gelen göçmenlerin iskan edilecekleri yerler önceden planlanmıştır. Bu planlamada Ankara yer almamaktadır⁵². Ankara'nın tercih edilmemesinde bu vilayetimizden mübadeleyle Yunanistan'a göç eden Rum-Ortodoksların bulunmamasının⁵³ yanı sıra iklim ve tabiat şartları rol oynamış olabilir. Bununla beraber mübadil göçmenlerin iskan işleri planlandığı gibi gerçekleştirilememiş, uygulamada bazı sapmalar olmuştur. Bu çerçevede Ankara'ya da Yunanistan'dan gelen mübadillerden 925 kişi yerleştirilmiştir⁵⁴.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Balkan göçmenlerinin çoğunluğunun Trakya bölgesine yerleştirilmesi sebebiyle bölgeye yeni göçmen yerleştirilmesinin halkın sıkıntısını artıracığı gerekçesi ile Bakanlar Kurulu 29 Ocak 1936 tarihinde; “yeniden gelecek olan 25 bin kadar göçmenin Ankara, Yozgat, Kayseri, Niğde, Konya ve Adana vilayetlerinin muhtelif kazalarında tesbit edilmekte olan boş topraklarda yerleştirilmeleri” için bir kararname çıkarmıştır⁵⁵. Ancak uygulamada bu göçmenlerin de çoğunluğu başka vilayetlere kaydırılmıştır⁵⁶. Yukarıda belirtildiği gibi, Bulgaristan ve Romanya'dan ül-

⁵² İskan Tarihçesi, s.18; Arı, a.g.e. s.52-53.

⁵³ 1933 yılında düzenlenen “vilayet dahilinde mübadeleye tabi elyevm mevcut Rum miktarı” adlı bir belgede Ankara'dan Yunanistan'a göç eden Rum bulunmamaktadır. BCA. 030.10.124.885.4.

⁵⁴ Geray, a.g.e. Ek Tablo:5; BCA. 030.10.124.885.4; çoğunluğu Selanik'ten gelen bu mübadillerin Ankara'ya ait iskan defterlerinde kayıtlarına rastlanamamıştır. Bu mübadillerden Muhtelif Mübadele Komisyonu'na tasfiye talepnamesi verenlerin sayısı 377'dir. Bunların 307'si Ankara merkeze, 48'i Keskin'e, diğerleri de Yenikent, Beypazarı, Ayaş ve Kalecik'e yerleştirilmişlerdir. **Muhtelif Mübadele Komisyonu Tasfiye Talepnameleri** BCA.130.16.13.2.

⁵⁵ BCA. 030.18.1.2.61.8.9.

⁵⁶ Öksüz, a.g.m. s.179.

kemize yoğun göçlerin yaşandığı 1936-1938 döneminde, Ankara'ya sadece Romanya'dan gelen 433 kişi yerleştirilmiştir. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, Ankara'ya en yoğun göçmen 1950-1951 yıllarında Bulgaristan'dan gelmiştir. 1923-1960 yılları arasında Ankara'ya iskan edilen 11.701 Balkan göçmeninin büyük çoğunluğunu da 7.795 kişi ile Bulgaristan'dan gelen Türkler oluşturmaktadır.

Ankara Vilayetinde İskan Edilen Balkan Göçmenleri (1961 – 1990)⁵⁷

Yılı	Geldiği Yer	Yerleştirilen Yer	Aile	Nüfus
1961	Yugoslavya	Ankara Merkez	23	56
1962	Yugoslavya	Ankara Merkez	3	7
1962	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1963	Yugoslavya	Ankara Merkez	12	30
1965	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	1
1965	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1966	Yugoslavya	Polatlı	1	4
1967	Yugoslavya	Ankara Merkez	2	9
1968	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1969	Bulgaristan	Polatlı	3	8
1969	Bulgaristan	Ankara Merkez	21	72
1970	Bulgaristan	Polatlı	4	4
1970	Bulgaristan	Ankara Merkez	123	380
1971	Bulgaristan	Polatlı	12	36
1971	Bulgaristan	Ankara Merkez	62	204
1972	Bulgaristan	Polatlı	1	4
1972	Bulgaristan	Ankara Merkez	58	199
1972	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	4

⁵⁷ BCA, 271 V 06 45, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 70 / **Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri**, Defter no: 45, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 70.

1973	Bulgaristan	Polatlı	6	27
1973	Bulgaristan	Ankara Merkez	23	75
1973	Yugoslavya	Ankara Merkez	2	4
1974	Bulgaristan	Ankara Merkez	5	17
1974	Romanya	Ankara Merkez	1	4
1975	Bulgaristan	Ankara Merkez	2	8
1975	Yugoslavya	Ankara Merkez	2	14
1975	Romanya	Ankara Merkez	2	2
1976	Bulgaristan	Ankara Merkez	6	20
1976	Yugoslavya	Ankara Merkez	1	2
1977	Bulgaristan	Ankara Merkez	76	242
1978	Bulgaristan	Ankara Merkez	259	854
1979	Romanya	Ankara Merkez	1	1
1980	Bulgaristan	Ankara Merkez	1	1
1986	Romanya	Ankara Merkez	1	4
1989	Bulgaristan	Ankara Merkez	1944	6221
1990	Bulgaristan	Ankara Merkez	114	267
TOPLAM			2776	8784

1961-1990 yılları arasında ise Balkan ülkelerinden Türkiye'ye 344.000 göçmen gelmiştir. Yukarıdaki tabloya göre bu göçmenlerin ancak 8784'ü Ankara'ya iskan edilmiş olup, bunun aynı dönemdeki genel göçe oranı %2.5'dir. Bu dönemde de Ankara'ya en yoğun göçmen 1989 zorunlu göçü ile Bulgaristan'dan gelmiştir. 1989 zorunlu göçü ile Bulgaristan'dan gelerek Ankara'ya yerleştirilen Türklerin sayısı 6488 kişidir⁵⁸.

1923-1990 yılları arasında Ankara'da iskan edilen Balkan göçmenlerinin toplam aile sayısı 5.792, nüfus sayısı ise 20.691'dir. Bu sayı aynı dönemde Türkiye'ye gelen Balkan göçmenlerinin sayısının %1.18'ine tekabül etmektedir. Diğer taraftan 1923-1990 yılları ara-

⁵⁸ Konukman, a.g.e. s. 85'de Bulgaristan'dan 1989 zorunlu göçü ile Türkiye'ye gelen 6.695 kişinin Ankara'ya yerleştirildiğini belirtmektedir.

sında Ankara'da iskan edilen Balkan göçmenlerinin (14.437 kişi) %79'unu Bulgaristan Türkleri oluşturmaktadır. Bu ülkeyi 4.516 kişi ile Yugoslavya göçmenleri takip etmekte, Yunanistan 1014 kişi ile üçüncü sırada yer almaktadır. Son sırada ise 724 kişi ile Romanya göçmenleri bulunmaktadır.

1923-1990 yılları arasında Ankara'da iskan edilen Balkan göçmenlerinin sayısı mevcut iskan defterleri esas alınarak tespit edilmiştir. Ancak, Ankara'nın başkent olmasından dolayı kamu kurumlarında işe girerek veya iskan edildikleri vilayetlerden daha sonra farklı sebeplerle Ankara'ya taşınan veya ayrılan göçmenlerin de olabileceği dikkate alınır ise mevcut göçmen sayısının değişebileceği değerlendirilmektedir.

GÖÇMENLERİN İSKAN EDİLDİKLERİ YERLEŞİM BİRİMLERİ VE YAPILAN YARDIMLAR

Devlet, Türkiye genelinde olduğu gibi Ankara'ya gelen göçmenlerin de bir an önce kalıcı olarak iskan edilmeleri ve üretici duruma geçmelerini sağlamak amacıyla gerekli yardımları yapmıştır. Göçmenler özellikle geldikleri yerlerin iklim ve yaşam şartları ile önceki meslekleri dikkate alınarak iskan edilmişlerdir. Bu çerçevede Balkan göçmenlerinin geldikleri ülkeler ve Ankara vilayetinde⁵⁹ iskan edildikleri ilçe, bucak ve köyler ile kendilerine tahsis edilen ev, arsa, dükkan, tarla, bağ ve bahçelerin dağılımı şöyledir.

a) Bağlum Bucağına Yerleştirilen Göçmenler⁶⁰

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1951	Bulgaristan	Bağlum Merkez	13	38
		İvedik	4	10
		Kılıçlar	2	7
		Lezgi	2	9

⁵⁹ Göçmenlerin yerleştirildikleri birimlerin iskan tarihindeki idari bağlılık ve statüleri esas alınmıştır.

⁶⁰ BCA, 271 V 06 16, 19, 32, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 16, 19, 32.

	Mahmudiye	1	4
	Memlik	2	7
	Saray	3	11
	Ülumbüş	2	6
	Yakacık	2	6
TOPLAM		31	98

Bağlum bucağına yerleştirilen 11 aileye 883 dekar tarla, 1 aileye 14 dekar bağ, 13 aileye 4898 metrekare arsa; 3500 kg tohumluk buğday, 12400 lira ev parası yardımı yapılmış, 16950 lira kredi desteği sağlanmıştır.

b) Bala İlçesine Yerleştirilen Göçmenler ⁶¹

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1950	Bulgaristan	Abazlı	3	6
1951	Elena	Afşar	3	20
	Şumnu	Ahmetçayırı	6	19
	Yenipazar	Çavuşlu	2	7
		Çiğdemli	1	3
		Evciler	2	9
		Holos	1	4
		Karaali	1	10
		Karakeçili	1	6
		Kerişli	5	21
		Köseli	5	22
		Sırapınar	1	6
		Sulu(?)	2	6
		Tol	2	13
		Yaylalözü	5	16
		Yeniyapanşihli	4	22

⁶¹ BCA, 271 V 06 28, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 28.

		Yörelî	4	10
		Zırna	1	6
TOPLAM			49	206

Ailelere 44 adet ev, 22 dekar arsa, 5813 dekar tarla, 34 adet hayvan, 31850 kg buğday, 54200 lira para yardımı yapılmıştır.

c) Beypazarı ilçesine Yerleştirilen Göçmenler⁶²

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1950/1951	Bulgaristan	Beypazarı Merkez	6	26
	Aydos	Dikmen	5	20
	Eğridere	Kırşihlar	5	30
	Gurgaz	Kırbaşı Bucağı	13	50
	Mestanlı	Kızılcaşöğüt	2	9
	Razgrat	Kuyucak	1	5
	Şumnu	Mahmutlar	4	22
	Ziştovi	Oymaağaç	4	16
		Tacettin	3	20
		Uruş	2	8
	Yoğunpelit	2	6	
TOPLAM			47	212

İlçeye yerleştirilen göçmenlere 33 adet ev, 2799 dekar arazi, 96900 lira para yardımı yapılmıştır.

⁶² BCA, 271 V 06 15, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 15.

d) Çankaya İlçesine Yerleştirilen Göçmenler⁶³

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1950/1951		Ahiboz	2	7
		Balgat	1	4
		Elena	2	12
		Karnabat	3	9
		Razgrat	1	8
		Ruşçuk	1	2
		Şumnu	8	32
		Tırnova	6	23
		Yanbolu	3	14
		Yenipazar	2	10
		Ziştovi	2	10
		Kıbrıs	2	5
		Kutludüğün	1	3
		Lodumnu	2	8
		Mühye	5	16
		Odabaşı	3	20
		Oğulbey	1	5
		Ortaköy	2	6
		Velihimmetli	1	6
		Yalınca	1	3
Yağlıpınar	1	3		
Yavrucuk	2	6		
Yenişih	1	5		
TOPLAM			53	217

53 aileye; 41 adet ev, 27017 metrekare arsa, 2703 dekar arazi ve 343.5 lira para yardımı yapılmıştır.

⁶³ BCA, 271 V 06 22, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 22.

e) Çubuk İlçesine Yerleştirilen Göçmenler⁶⁴

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1950/1951	Bulgaristan	Abadan	1	6
	Bela	Ağlıcık	1	6
	Eğridere	Akkuzun	1	6
	Elena	Arkasyan (Kavaklı)	1	4
	Kırcaali	Aşağıçavundur	2	10
	Mestanlı	Balıkhisar	1	3
	Omurtak	Büğdüz	1	7
	Osmanpazarı	Çalseki	1	7
	Plevne	Çınar	1	5
	Ravutsa	Çit	1	2
	Ruşçuk	Çubuk Merkez	1	1
	Şumnu	Deliviran	2	6
	Tırnova	Dumlupınar	3	8
	Yenipazar	Durhasan	1	4
	Ziştovi	Eğriekin	1	3
		Esenboğa	2	9
		Eybek	1	3
		Gökçedere	1	7
		Gücük	1	6
		Güldarba	1	6
		Güledar	1	6
		Hacılar	2	15
		İkipınar	3	9
		İncegöz	1	3
	Kalaba	2	12	
	Karacalar	1	2	

⁶⁴ BCA, 271 V 06 31, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 31.

	Karataş	1	7
	Karayatak	1	3
	Kargın	1	5
	Kızılca	1	5
	Kızılhisar	1	5
	Kızılöz	1	1
	Kösrelikkızığı	1	5
	Kuruçay	1	5
	Kurusarı	1	4
	Kuruviran	1	2
	Mahmutoğlan	1	5
	Meki	1	9
	Melikşah	1	4
	Ovacık	2	5
	Ömercik	1	3
	Peçenek	1	4
	Ravlı	1	4
	Ravlıkızığı	1	5
	Sünlü	1	4
	Şıgırhoca	1	4
	Şıhlar	1	5
	Tahtayazı	2	6
	Taşpınar	1	5
	Teberik	1	8
	Yakupderviş	1	5
	Yakuphasan	1	9
	Yaylalar	1	3
	Yazır	1	7
	Yenice	1	6
	Yukarıçavundur	1	6
TOPLAM		67	305

Ailelere 51 adet ev, 2991 metrekare arsa, 373,7 dekar tarla, 119 adet hayvan, 55 adet zirâî alet, 15200 kg tohumluk buğday, 1189,50 lira para yardımı yapılmıştır.

f) Etimesgut İlçesine Yerleştirilen Göçmenler ⁶⁵

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1928	Bulgaristan	Etimesgut Merkez	50	300
1936-1938	Köseabdi	Sincan	105	433
1951	Eskicuma	Sincan	19	76
	Kızanlık	Bağlıca	1	2
	Osmanpazarı	Cimşit	1	4
	Popköy	Elvankent	2	7
	Ruşuk	Ergazi	9	27
	Tırnova	Eryaman	3	10
		Macun	5	20
		Saraycık	5	16
		Susuz	3	8
	Şehitali	1	6	
TOPLAM			204	909

Etimesgut ilçesinde göçmen ailelere toplam 17821 dönüm arazi ve 50 adet ev, 10000 kg tohumluk buğday, 554,25 metrekare dükkan arsası, 44800 lira ev parası yardımı yapılmış, 46905 lira kredi desteği sağlanmıştır.

⁶⁵ BCA, 271 V 06 16, 271 V 06 34, 271 V 06 50, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 16, 34, 50.

g) Haymana İlçesine Yerleştirilen Göçmenler⁶⁶

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1950/1951	Bulgaristan	Ahiboz	29	90
	Aydos	Ahırlı	10	43
	Bele	Atkafası	1	4
	Dobriç	Balçıkhisar	1	7
	Eğridere	Baltalin	1	5
	Elena	Boğazkaya	15	57
	Eskicuma	Boyalık	6	27
	Kırcaali	Cihanşah	2	5
	Koşukavak	Çayırılı	1	7
	Niğbolu	Çerkezköy	8	31
	Norat	Çerkezhöyük	51	206
	Omurtak	Dereköy	1	2
	Osmanpazarı	Deveci Pınarı	82	328
	Pavlikan	Durutlar	1	4
	Pazarcık	Erif	1	5
	Plevne	Evliyafakı	4	18
	Popköy	Güzelyayla	1	6
	Razgrat	Hacımuratlı	1	4
	Ruşçuk	Haymana Merkez	24	82
	Silistre	İkizce	22	81
	Şumnu	Karacadağ	3	17
	Tırnova	Karagedik	7	28
	Tomel	Karasüleymanlı	5	25
	Varna	Katranlı	2	5
	Viyana	Kavak	3	16
	Yenipazar	Kerpiç	2	11

⁶⁶ BCA, 271 V 06 17, 271 V 06 37, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 17, 37.

	Ziştovi	Kırkpınar	3	11
		Kokar	17	63
		Konakgörmez		
		Sagir	21	100
		Köseaptallı	2	7
		Köstengil	1	5
		Kunbuz	22	86
		Runkuş	43	146
		Saatli	2	6
		Selametli	4	13
		Seyitahmetli	1	5
		Sinanlı	28	98
		Sincik	7	31
		Sivri	16	73
		Temürözü	5	25
		Tepeköy	16	67
		Topaklı	1	5
		Topraklı	2	12
		Totak	6	26
		Toyçayırı	44	170
		Türkhöyük	2	5
		Türkşerefli	2	8
		Ücret	8	23
		Velinimetli	1	6
		Yağcı Kebir	2	7
		Yağlıpınar	1	3
		Yenice	2	8
Yeniköy	6	16		
Yeşilyurt	2	8		
TOPLAM			551	2147

343 adet ev, 162 dekar arsa, 64000 dekar tarla, 642 adet hayvan, 328304 lira para yardımı yapılmıştır. Bulgaristan göçmenlerinin yerleştirildiği Devecipınarı müstakil yeni bir köy olarak kurulmuştur.

h) Kazan'a Yerleştirilen Göçmenler⁶⁷

Yılı	Geldiği Yer	Yerleştirildiği Yer	Hane	Nüfus
1951	Bulgaristan	Ahi	1	6
		Aydın	1	3
		Bitik	1	6
		Cimşit	1	2
		Emirgazi	1	2
		Fethiye	2	7
		Güvenç	2	10
		Halkavun	2	9
		İçviran	1	8
		İğmir	1	5
		İmrendi	1	6
		İncirlik	2	8
		Karalar	1	7
		Kayı	1	2
		Kazan	1	3
		Kınık	1	7
		Mehti	1	4
		Orhaniye	1	8
		Örencik	1	9
		Saray	1	6
		Soğulcak	2	9
Teşrek	1	5		
Uçarı	1	6		
Yassören	1	7		
TOPLAM			29	145

⁶⁷ BCA, 271 V 06 16, 271 V 06 19, 271 V 06 32, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 16, 19, 32.

643 dekar tarla, 12.940 metrekare arsa, 6500 kg. tohumluk buğday, 15645 lira ev parası yardımı yapılmış, 9480 lira kredi desteği sağlanmıştır.

i) Keçiören Bucağına Yerleştirilen Göçmenler⁶⁸

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1951	Bulgaristan	Ovacık	2	7
		Pursaklar	1	3
TOPLAM			3	10

Keçiören’de toplam 285 dekar arazi, 3360 metrekare arsa 2500 lira ev parası yardımı yapılmış ve 3775 lira kredi desteği sağlanmıştır.

j) Kırıkkale İlçesine Yerleştirilen Göçmenler⁶⁹

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1951	Bulgaristan	Ahili	1	5
	Aydos	Balışlı	1	5
	Elena	Ballı	1	1
	Omurtak	Büyük Yağlı	1	7
	Pavlikan	Çankar	2	7
	Pazarcık	Dağelli	3	7
	Ravsa	Doğanay	2	10
	Ruşçuk	Hacı Oba	1	4
	Susuzcuk	Hacıbaba	1	3
	Şumnu	Hüseyinbeyoba	1	3
	Tutraka	Irmak	12	43
	Yenipazar	İzzettin	2	9
	Varna	Kapuz	1	4

⁶⁸ BCA, 271 V 06 16, 271 V 06 19, 271 V 06 32, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 16, 19, 32.

⁶⁹ BCA, 271 V 06 69, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 69.

	Karahmetli	1	4
	Karabekir	3	13
	Karacaali	4	15
	Kenanoba	2	12
	Kılıçlar	2	8
	Kırıkkale Merkez	10	45
	Kulaksız	3	9
	Kulu	1	1
	Mahmutlar	2	10
	Pazarcık	2	8
	Sorsavuş	11	47
	Ulaş	1	5
	Y. Mahmutlu	3	9
	Yahşihan	1	7
TOPLAM		75	301

Kırıkkale iskan defterinde, yapılan yardımlarla ilgili herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

k) Kızılcahamam İlçesine Yerleştirilen Göçmenler⁷⁰

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1951	Bulgaristan	Alibey	1	5
		Alpagut	2	5
		Bağlıca	1	6
		Bağviran	1	5
		Bayındır	1	4
		Ciğir	4	16
		Çamlıdere	1	5

⁷⁰ BCA, 271 V 06 36, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 36.

	Çavuşlar	1	6
	Çeltikçi	1	4
	Çeştepe	1	6
	Gümele	2	6
	Gürcü	1	5
	İğceler	1	3
	İğdir	1	5
	Karacaviran	3	18
	Kımk	1	8
	Kırkırca	1	5
	Kızılca Viran	1	5
	Kızılca köy	1	5
	Kurçu Viran	1	3
	Mahkeme		
	Ağacın	2	4
	Örencik	1	4
	Pazar	5	28
	Peçenek	1	4
	Pelitçik	1	4
	Üçbaş	1	3
	Verimli	1	7
	Yakakaya	1	5
	Yenice	7	24
TOPLAM		47	208

Ailelere 45 ev, 17689 metrekare arsa, 400 dekar tarla, 169 adet hayvan, 400 adet zirâî alet, 10550 kg tohumluk buğday ve 598 lira para yardımı yapılmıştır.

l) Nallıhan İlçesine Yerleştirilen Göçmenler⁷¹

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1950	Bulgaristan	A. Bağlıca	1	4
1951	Aydos	Alça	1	10
	Eğridere	Eymir	2	14
	Razgrat	Hıdırlar	12	44
	Şumnu	Kuzucular	4	11
		Osmanköy	5	25
		Tekirler	3	15
		Y. Bağlıca	2	5
		Yenice	3	12
TOPLAM			33	140

İlçeeye yerleştirilen ailelere 34 adet ev⁷², 818.849 metrekaare arazi, 278 adet hayvan, 8000 kg buğday, 96000 lira banka kredisi yardımı yapılmıştır.

m) Polatlı İlçesine Yerleştirilen Göçmenler⁷³

Yılı	Geldikleri Yer	Yerleştirildikleri Yer	Hane	Nüfus
1926	Romanya (Atmaca)	Yenidoğan	53	267
1929	Bulgaristan (Kızanlık)	Samutlu (Olukpınar)	45	248
1950-1973	Bulgaristan	Akyüz	1	4
	Balak	Alagöz	1	7
	Balçık	Alcı	2	9

⁷¹ BCA, 271 V 06 39, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 39,

⁷² Büyüklüğü nedeniyle iki aileye iki ev ayrılmıştır, Bir aileye ise ev verdiğine dair kayıt yoktur.

⁷³ BCA, 271 V 06 1, 271 V 06 2, 271 V 06 3, 271 V 06 33, 271 V 06 45, 271 V 06 46, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 1, 2, 3, 33, 45, 46.

Bela	Alev	2	7
Burgaz	Beylikköprüsü	17	68
Dobriç	Çanakçı	7	29
Eğridere	Çanaker	1	1
Elena	Çekirdeksiz	3	13
Eskicuma	Çokviran	2	6
Filibe	Eski Karsak	1	4
Karnabat	Eski Polatlı	2	7
Kazan	Eskikavak	1	5
Kırcaali	Gedikli	2	5
Kızanlık	Hacımuslu	3	12
Kızıncak	Ilıca	11	50
Osmanpazarı	İğciler	4	20
Pazarcık	İnler	18	71
Plevne	Karabenli	1	5
Romanya	Karacaahmet	6	28
Razgrat	Karahacılı	1	6
Ruşçuk	Karapınar	1	6
Sağra	Kargalı	8	35
Sankaba	Kıranharmanı	2	10
Selvi	Kızılcaakışla	1	5
Silistre	Kocahacılı	9	40
Şumnu	Kürttaciri	1	3
Talarkan	Müslüm	3	12
Tırnova	Ömerler	4	23
Tulbuhm	Ördekgölü	1	1
Trava	Özyurt	3	7
Varna	Polatlar	1	3
Yanbolu	Polatlı Merkez	73	254
Yugoslavya	Sarıhalil	2	5
	Sazılar	7	31
	Sinanlı	3	14

	Sivri	4	18
	Şihahmetli	3	13
	Şihali	12	41
	Temelli	1	4
	Toprakpınar	15	66
	Türk Obası	1	5
	Türkkarsak	2	9
	Türktaciri	14	65
	Uzunbey	16	69
	Üçpınar	1	2
	Yabanözü	3	8
	Yağmurbaba	1	4
	Yassihöyük	8	54
	Yazılar	4	18
	Yeniköseler	19	81
	Yeniöz	1	3
	Yunanlı	2	10
TOPLAM		410	1791

Ailelere 6 adet ev, 132 dekar arsa, 43 312 dekar tarla, 168 dekar bağ, 281 adet hayvan, 106538 kg tohumluk buğday, 617910 lira para yardımı yapılmıştır.

n) Diğer İlçelere Yerleştirilen Göçmenler (1950 - 1951)⁷⁴

İlçe Adı	Hane	Nüfus
Ayaş	56	284
Kalecik	49	243
Keskin	63	332
Şerefli Koçhisar	70	375

⁷⁴ BCA.271 V 06 26, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara İl Müdürlüğü, İskan Defterleri, Defter no: 26. İskan defterlerinde kayıtlarına rastlanmayan mübadil Türklerden 1924-1928 tarihleri arasında Ayaş'a 3, Kalecik'e 3, Keskin'e de 48 kişi yerleştirilmiştir. Muhtelif Mübadele Komisyonu Tasfiye Talepnameleri, BCA.130.16.13.2.

Ayaş, Kalecik, Keskin, Şereflikoçhisar ilçeleriyle ilgili iskan kayıtlarında bağımsız defterler bulunmamaktadır. Yalnızca 26 numaralı iskan kayıt ve sevk defterinde yer alan kayıtlardan bu ilçelere gönderilen göçmen aileler ve nüfusları hakkında bilgi edinilebilmektedir. Ancak göçmenlerden ne kadarının bu ilçelere yerleştirildikleri, ayrılarak başka yerlere geçenlerin olup olmadığı hakkında net bilgiler bulunmamaktadır.

Çeşitli sebeplerle terk etmek zorunda kaldıkları yerlerdeki işini, malını ve mülkünü bırakarak gelen Balkan göçmenleri Ankara vilayetindeki değişik yerleşim birimlerine iskan edilirken devlet tarafından imkanlar ölçüsünde kendilerine çeşitli yardımlar da yapılmıştır. Ev, arsa, dükkan, tarla, bağ, bahçe, tohumluk ve para olarak yukarıda miktarları verilen bu yardımlar sayesinde göçmenler kısa zamanda üretici duruma getirilmişlerdir. Böylece Türkiye genelinde olduğu gibi Ankara vilayetinde de üretici olarak dahil oldukları Türk toplumunun sosyo-ekonomik yapısını güçlendirerek yeni bir dinamizm kazandırmışlardır.

SONUÇ

Osmanlı devletinin tarihi mirası üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti bir çok açıdan olduğu gibi, göç meselesini de Osmanlı'dan devralmak zorunda kalmıştır. Nitekim Cumhuriyetin kurulması ile birlikte Türk-Yunan mübadelesi ile yoğunlaşan göçler çeşitli aralıklarla günümüze kadar devam etmiştir. Bu göçmenlerin ezici bir çoğunluğunu Türkiye'yi anavatan olarak gören Balkan ülkelerinden gelen Türkler oluşturmaktadır. Nitekim Cumhuriyet döneminde 1923-1990 yılları arasında Balkan ülkeleri olan Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya ve Romanya'dan Türkiye'ye 1.750.000 civarında göçmen gelmiştir.

1923-1990 yılları arasında Balkan ülkelerinden Türkiye'ye gelen göçmenlerin 20.691'i Ankara'da iskan edilmiştir. Bu sayı Türkiye'ye gelen Balkan göçmenlerinin %1.18'ine tekabül etmektedir. Ankara'da iskan edilen Balkan göçmenlerinin %79'unu Bulgaris-

tan'dan gelen Türkler oluşturmaktadır. Bu ülkeyi sırasıyla Yugoslavya, Yunanistan ve Romanya'dan gelen göçmenler takip etmektedir. Bu rakamlar Başkent olması sebebiyle Cumhuriyet döneminde hızla büyüyen Ankara'ya Balkan ülkelerinden gelen göçmenlerin oldukça düşük oranda iskan edildiklerini göstermektedir. Balkan göçmenleri Ankara'da iskan edilirken Türkiye genelinde olduğu gibi kendilerine çeşitli yardımlar yapılarak kısa zamanda üretici hale getirilmişlerdir.

